

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/93/2023
Identifikačné číslo spisu:	1216201103
Dátum vydania rozhodnutia:	16.07.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Nora Halmová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:1216201103.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ I. U., narodenej XX. E. XXXX, T., G. XX, 2/ S.. P. R., narodenej XX. I. XXXX, T., G. XX, 3a/ E.. E. J., narodenej XX. Z. XXXX, T. - A., J. XXXX/XX, 3b/ H. J., narodeného X. E. XXXX, T. - A., J. XXXX/XX, 3c/ S.. E. J., narodenej X. D. XXXX, Bratisla. - A., J. XXXX/XX, (žalobcovia 3a/ až 3c/ ako právni nástupcovia po pôvodnom žalobcovi 3/ S.. D. J., narodenom XX. M. XXXX, T. - A., J. XXX/XX, zomrelého XX. C. XXXX), žalobcovia 1/, 3a/ až 3c/ zastúpení splnomocnenou zástupkyňou - žalobkyňou 2/, proti žalovanému Slovenskej republike, za ktorú koná Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky, Bratislava, Chlumeckého 2, P. O. Box 57, o náhradu škody a nemajetkovej ujmy, vedenom pôvodne na Okresnom súde Čadca pod sp. zn. 8C/17/2018, súčasne na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. CA-8C/17/2018, o dovolaní žalobkyne 1/ proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 27. októbra 2022 č. k. 9Co/31/2022-1026, takto

rozhodol:

Dovolanie žalobkyne 1/ proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 27. októbra 2022 č. k. 9Co/31/2022-1026 o d m i e t a.

Žalovanej n e p r i z n á v a nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Čadca (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo len „okresný súd“) rozsudkom z 23. júna 2021 č. k. 8C/17/2018-944 konanie o žalobe žalobkyne 1/ o zaplatenie sumy 825.480 eur titulom nemajetkovej ujmy zastavil (výrok I.), konanie o žalobe žalobkyne 2/ o zaplatenie sumy 825.480 eur titulom náhrady nemajetkovej ujmy zastavil (výrok II.), konanie žalobcov 3a/ až 3c/ o zaplatenie sumy 825.480 eur titulom náhrady nemajetkovej ujmy zastavil (výrok III.), žalobu vo zvyšnej časti zamietol (výrok IV.) a žalovanému nárok na náhradu trov konania nepriznal (výrok V.). Svoje rozhodnutie odôvodnil právne ustanoveniami § 1 ods. 1, 2, § 9 ods. 1, § 10 z. č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom, § 3 ods. 1, 2, § 4 ods. 1 písm. d), § 5 ods. 1, 2, 3, § 9 ods. 1, § 16 ods. 1 z. č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, § 28 z. č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy, § 489 Občianskeho zákonníka, § 70 ods. 1, 2 z. č. 162/1995 Z. z. o

katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (Katastrálny zákon) a § 139, § 140, § 144, § 145 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“).

1.1. Žalobcovia 1/ až 3c/ (ďalej len „žalobcovia“) si žalobou uplatnili nárok na náhradu škody spôsobenej nečinnosťou a nesprávnym postupom orgánov štátu: Správy katastra Čadca, Strediska geodézie Čadca, Katastrálneho úradu v Banskej Bystrici, no najmä Okresného úradu Kysucké Nové Mesto, ktorý neposkytnutím súčinnosti, súčasným porušením povinností uložených mu zákonom č. 330/1991 Zb., z. č. 180/1995 Z. z., z. č. 162/1995 Z. z., z. č. 266/1992 Zb., z. č. 293/1992 Zb., ako aj svojou nečinnosťou, čím spôsobil, že pozostalosť žalobcov je vyše 27 rokov bez súpisu a zabezpečenia na katastri, s odmietnutím vyznačenia aspoň poznámky o prebiehajúcim dedičskom konaní, o tom, že sa nejedná o nezisteného vlastníka na strane poručiťky - T., pretože sú tu dedičia, iné oprávnené osoby alebo minimálne domnelí vlastníci. Tým, že žalobcov nezapísal ako oprávnených domnelých vlastníkov, došlo k zmenšeniu masy dedičstva. Okresný úrad Kysucké Nové Mesto pri zostavovaní registra pôvodného stavu pozemkov, či registra obnovennej evidencie pozemkov, ale ani pri vyvlastňovacích konaniach, ich nikdy nevyzval a o uvedených konaniach ich neinformoval, aj keď vedel, kto je vlastníkom alebo dedičom, či inou oprávnenou osobou, pričom až dodnes vykonáva práva vlastníka k týmto pozemkom len Slovenský pozemkový fond. O uvedenom neinformoval ani príslušnú notárku. Právoplatné dedičské rozhodnutie D 35/1993 zo dňa 23. decembra 2011 nie je v katastri dodnes zapísané a je vedené na poručiťku ako zosnulého alebo nezisteného vlastníka v správe Slovenského pozemkového fondu, a to na 14 listoch vlastníctva. Okresný úrad Kysucké Nové Mesto dokonca zrušil poznámku Z 1038/2013 týkajúcu sa právoplatného dedičského uznesenia s tým, že zápis nevykoná a zároveň zruší plombu, čím je umožnené, aby sa zápisy zmien vo vlastníctve realizovali bez ohľadu na ich právoplatný dedičský nárok. Súčasne uviedli, že civilnú žalobu podali len jednu, predmetom ktorej bol rodinný dom, ktorý má byť zapísaný na LV XXXX a XXXX, z ktorých bola poručiťka vyškrtnutá. V nadväznosti na úmrtie žalobcu 3/ uznesením zo dňa 30. marca 2020 súd prvej inštancie rozhodol o pokračovaní v spore s jeho právnymi nástupcami, a to žalobcami 3a/ až 3c/.

1.2. Súd prvej inštancie mal za to, že žalobcovia splnili podmienku pre podanie žaloby na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom, a to predbežné prerokovanie ich nároku u príslušného orgánu - žalovaného, ktorý bol správne ako pasívne legitimovaný v spore označený. Ďalej mal za to, že na priznanie nároku musia byť splnené všetky podmienky vzniku zodpovednosti, kedy sa nemožno zodpovednosti za škodu zbaviť, a to nesprávny úradný postup, vznik a existencia škody a príčinná súvislosť medzi nesprávnym úradným postupom a škodou. Vychádzal z toho, že už na predbežnom prejednaní sporu 26. júna 2020 poukázal na potrebu doplnenia skutkového stavu vo vzťahu k týmto predpokladom predovšetkým konkretizáciu a vymedzenia jednotlivých časových úsekov nečinnosti správnych orgánov a konkrétne ktorého, za ktoré má niesť žalovaný zodpovednosť. Vo vzťahu k týmto časovým úsekom i na potrebu konkrétneho označenia konkrétneho predmetu dedičstva, či už tvrdeného rodinného domu alebo parciel, či podielov v nich, ktoré či už boli podľa tvrdení žalobcov vyvlastnené, vydržané alebo v rámci ROEP-u zapísané v prospech tretej osoby a akej. Vo vzťahu ku každému takémuto konkrétnemu tvrdeniu bolo potrebné konkretizovať aj následok. Rovnako tak bolo potrebné postupovať aj pri nesprávnom úradnom postupe. Až potom bolo možné hodnotiť jednotlivé predpoklady vzniku zodpovednosti žalovaného za škodu. Po predbežnom prejednaní sporu, v rámci koncentračnej lehoty, ktorá im bola aj predĺžená v podaní zo dňa 16. novembra 2020 v rámci vymedzenia rozhodného obdobia, v ktorom malo k nesprávnemu úradnému postupu a nečinnosti orgánov verejnej moci dôjsť, vymedzili obdobie od 26. októbra 1991 do roku 1993 na úseku katastra nehnuteľností a následne ďalšiu nečinnosť, nesprávny úradný postup pri spolupráci so žalobcami a súdnou komisárkou v dedičskom konaní D 35/1993 a tiež doplnili, že predmetom dedenia po ich poručiťke, ktoré boli dotknuté postupom správnych orgánov, boli nehnuteľnosti zapísané na LV XXXX, XXXX, XXXX, XXXX, XXXX, XXXX, XXXX, XXXX, XXXX, XXXX, XXXX, XXXX. Hoci k svojim podaniam a tvrdeniam pripojili množstvo listinných dôkazov, súd sa nimi bližšie nezaoberal a nehodnotil ich práve v nadväznosti na absenciu dostatočne konkrétnych rozhodujúcich skutkových tvrdení a k nim pripojených (a jednoznačne označených) listinných dôkazov potrebných k vymedzeniu nároku na náhradu škody, a to najmä vo vzťahu k jednotlivým predpokladom vzniku zodpovednosti za škodu. Bolo potrebné i v nadväznosti na právne posúdenie vyslovené pri predbežnom prejednaní sporu, aby žalobcovia jednoznačne vymedzili

jednotlivé časové úseky a v nich jednotlivé, konkrétne, či už konanie, opomenutia konania, teda nečinnosť alebo iný chybný postup a označenie, ktorého konkrétneho orgánu sa týkal, ktorého sa mal dopustiť a vo vzťahu k nemu potom uviesť i konkrétny následok (napr. konkrétny zápis na konkrétnom LV). Tvrdenia žalobcov sa však týkali de facto dedičského konania po ich poručiteľke ako celku, pričom v ňom nezohľadňovali obdobie prerušeného konania a závery ústavného súdu, ktorý im pre ich ústavnú sťažnosť priznal i primerané finančné zadostučinenie za prietahy spôsobené súdom (III. ÚS 202/06). Teda už i v nadväznosti na túto samotnú skutočnosť nebolo možné bez pochyb celú zodpovednosť za škodu na strane žalobcov, pokiaľ nejaká vznikla, pripísať výlučne na ťarchu žalovaného, keďže ústavný súd prijal jednoznačný záver o nečinnosti a neefektívnosti postupu súdu/notára v dedičskom konaní D 35/93 minimálne počas troch rokov a deväť mesiacov, počas ktorého mohlo dôjsť k zmenám na listoch vlastníctva zasahujúcich do prípadnej dedičskej masy. Hoci bolo v danom spore možné konštatovať neunesenie bremena tvrdenia a dôkazu k jednotlivým predpokladom vzniku zodpovednosti žalovaného za škodu, ako ani k samotnej výške, ktorá vychádzala len z úvah žalobcov, súd prijal záver i o ďalšom podstatnom dôvode, majúcom vplyv na jeden zo samostatných predpokladov vzniku zodpovednosti za škodu, a to samotný vznik škody, pre ktorý žalobu v zostávajúcej časti, po čiastočnom zastavení konania napokon musel zamietnuť. Nárok na náhradu škody spôsobený nesprávnym úradným postupom môže byť v občianskom súdnom konaní uplatnený až vtedy, ak žalobca nemohol dosiahnuť uspokojenie svojej pohľadávky z titulu bezdôvodného obohatenia voči tomu, kto tento prospech získal a je povinný ho vydať. Pokiaľ má pohľadávku na vydanie bezdôvodného obohatenia, škoda mu ešte nevznikla, a preto nemôže byť daná zodpovednosť štátu. Nárok na náhradu škody od štátu by mohol úspešne uplatniť iba vtedy, ak by preukázal, že sa bezúspešne domáhal vydania bezdôvodného obohatenia. Existencia pohľadávky na vydanie bezdôvodného obohatenia vylučuje vznik škody ako majetkovej ujmy, a tým aj konkurenciu právnej úpravy zodpovednosti za škodu s právnou úpravou bezdôvodného obohatenia. Ak nastala v dôsledku výkonu verejnej moci taká situácia, že medzi poškodeným a inou osobou existujú práva a povinnosti, ktoré nie sú plnené, vzniká odškodniteľná ujma až vtedy, ak v právnom vzťahu týchto osôb nie je možné dosiahnuť plnenie. Iba v prípade, že pohľadávku poškodeného (oprávneného) nemožno ako priamy nárok uspokojiť, vzniká oprávnenému majetková ujma (škoda) spočívajúca v strate majetku. Nárok na náhradu škody voči štátu z titulu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci možno uplatniť iba vtedy, ak tento nárok nie je možné uspokojiť inak, napríklad z titulu bezdôvodného obohatenia v relatívnej podobe, keď úvahy spochybňujúce úspešnosť určovacích žalôb možno označiť za hypotetické, keďže súdy k jednotlivým súdnym sporom pristupujú individuálne. Inak by sa inštitút určovacej žaloby, ktorým by sa žalobcovia domáhali určenia vlastníckeho práva k svojim nehnuteľnostiam (§ 137 CSP), stal nepoužiteľným. Pokiaľ došlo na listoch vlastníctva k zmenšeniu výmery, zníženiu výšky podielov k nehnuteľnostiam, či k ich zániku v neprospech predchodcu žalobcov a tieto zmeny boli vykonané v prospech tretích osôb alebo sa žalobcovia tiež vyjadrili, že za vyvlastnené pozemky dostal náhradu Slovenský pozemkový fond, keďže boli pod jeho správou (z dôvodu, že ich právna predchodkyňa bola vedená ako nezistený, teda neznámy vlastník), došlo u týchto tretích osôb k bezdôvodnému obohateniu na úkor žalobcov ako právnych nástupcov na listoch vlastníctva zapísaného vlastníka. Preto sa môžu voči nim domáhať vydania tohto bezdôvodného obohatenia. Žalobcovia si však doposiaľ žiadne nároky, okrem žaloby o určenie, že ich poručiteľka bola ku dňu svojej smrti vlastníčkou rodinného domu v P. F. E. (Okresný súd v Žiline, sp. zn. 7C 136/95), neuplatnili. Argumentácia žalobcov spočívajúca v tom, že je to časovo i finančne náročné a aj tak sa ničoho nedomôžu, nie je vzhľadom na vyššie ustálenú súdnu prax relevantná. Nakoľko si žalobcovia svoju pohľadávku titulom bezdôvodného obohatenia neuplatnili voči osobám/subjektom, ktoré sa na ich (resp. na úkor ich právnej predchodkyne) úkor bezdôvodne obohatili, hoci ich pohľadávky možno týmto spôsobom ako priamy nárok uspokojiť, dospel súd k záveru, že žalobcom doposiaľ škoda nevznikla a žalobcovia si uplatnili nárok na náhradu škody voči štátu predčasne. Keďže podmienky vzniku zodpovednosti za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom musia byť splnené kumulatívne, pretože v prípade nesplnenia čo i len jednej z nich nie je zodpovednosť daná, dospel súd k záveru, že žaloba je nedôvodná, a preto ju zamietol. Pri ďalších predpokladoch vzniku zodpovednosti za škodu poukázal na to, že medzi konkrétnym nesprávnym úradným postupom, vymedzeným ku konkrétnemu časovému okamihu, resp. obdobiu a vzniknutou škodou, ktorú treba konkretizovať v podobe následku, vrátane výšky a jej vymedzenia, nie je možné ustáliť alebo prijať záver o existencii príčinnej súvislosti (ktorá je priamo väzbou javov, z ktorých jeden

jav vyvoláva druhý, teda príčina a následok), pokiaľ absentujú základné rozhodujúce skutkové tvrdenia s označením konkrétnych dôkazov k nim. V tomto smere žalobkyňa 2/ na pojednávaní uviedla, že strana žalobcu ich nie je ani schopná uviesť, nakoľko žalobcovia sami presne nevedia, kedy im ktorý pozemok zobrali, resp. kedy ktorý pozemok bol zmenšený. Tým, že niektoré sú pod správou Slovenského pozemkového fondu, stále nevedia, či sa napríklad nestavia i cez pozemky poručiťky napríklad diaľnica a podobne. V danom prípade by bolo potrebné hodnotiť teda i časovú následnosť úkonov, ktoré boli nesprávnym úradným postupom, resp. i nečinnosťou, čo je pre určenie príčiny a následku determinujúce. Časová súvislosť napomáha pri posudzovaní vecnej súvislosti. Zodpovednosť však nemožno robiť závislou na neobmedzenej kauzalite. Atribútom príčinnej súvislosti je tiež priamosť pôsobenia príčiny na následok, pri ktorej príčina priamo, teda bezprostredne, predchádza následku a vyvoláva ho, keď vzťah príčiny a následku musí byť priamy, bezprostredný, neprerušený a nestačí, ak je iba sprostredkovaný. V nadväznosti na dôvody zamietnutia žaloby (neunesenie bremena samotného tvrdenia k základným predpokladom zodpovednosti za škodu) žalobcami navrhnuté dôkazy z dôvodu hospodárnosti, efektívnosti a účelnosti nevykonali. Na podanie žalobcov označené ako doplnenie chýbajúcich dokumentov, dôkazov zo dňa 15. júna 2021, ktoré je zväzkom listinných dôkazov, ktoré bolo podané na súde dňa 18. júna 2021 neprihliadal, pretože boli produkované po koncentračnej lehote bez akejkoľvek výzvy súdu a preukázania zo strany žalobcov, že ich nemohli bez svojej viny predložiť skôr. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP podľa úspechu v spore, ktorý mal v danom prípade žalovaný, do ktorého započítal pri analogickom použití § 256 ods. 1 CSP i procesné zavinenie žalobcov na čiastočnom zastavení konania, avšak ktorý si nárok na náhradu trov konania neuplatnil a tomuto žiadne trovy ani nevznikli.

2. Krajský súd v Žiline rozsudkom z 27. októbra 2022 č. k 9Co/31/2022-1026 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalovanému proti žalobcom nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že nárok na náhradu škody proti štátu, ktorá mala byť spôsobená nesprávnym úradným postupom jeho orgánu, nie je absolútny, keďže ho možno uplatniť v občianskom súdnom konaní až vtedy, ak by žalobcovia preukázali, že sa bezúspešne domáhali uspokojenia svojich nárokov od toho, kto sa na ich úkor obohatil, prípadne aj za pričinenia štátu, tak ako to správne konštatoval súd prvej inštancie, následne až po čom vzniká základný predpoklad zodpovednosti štátu za škodu, a to existencia samotnej škody, tak ako to vyplýva aj z ním uvádzaných rozhodnutí (Ústavného súdu SR III. ÚS 361/2009, Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 2Cdo 48/2010, 6Cdo 184/2018, 4Cz 110/84 a Najvyššieho súdu Českej republiky 25Cdo 105/2004, 30Cdo 1635/2013, 28Cdo 1512/2011, 25Cdo 2091/2008, 25Cdo 1404/2004, 25Cdo 2601/2010, 25Cdo 1158/2004), a preto neobstálo tvrdenie žalobcov, že súd prvej inštancie napriek tomu, že dôvod, na základe ktorého si uplatňovali nárok na náhradu škody, a to nesprávny úradný postup, nesprávne ustálil právnu kvalifikáciu nároku na náhradu škody z titulu nezákonného rozhodnutia. Ako vyplývalo z vyjadrenia samotných žalobcov, títo si doposiaľ žiadne nároky, okrem žaloby o určenie, že ich poručiťka bola ku dňu svojej smrti vlastníčkou rodinného domu v P. F. E., ktoré nie je doposiaľ právoplatne skončené, neuplatnili. Pritom neobstála ani ich argumentácia o tom, že je to časovo i finančne náročné a aj tak sa ničoho nedomôžu aj vzhľadom k ich veku a zdravotnému stavu, keďže súdy k jednotlivým súdnym sporom pristupujú individuálne, pretože inak by inštitút určovacej žaloby podľa § 137 písm. c) CSP sa stal neaplikovateľným. Pritom podľa § 70 ods. 2 zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (Katastrálny zákon) údaje katastra, a to aj údaj o právach k nehnuteľnostiam, sú hodnoverné a záväzné len dovtedy, pokiaľ sa nepreukáže opak, pri preukazovaní ktorého vek, resp. alzheimerické príznaky žalobcov sú nepodstatné. Samotný zápis vlastníckeho práva k predmetným nehnuteľnostiam v prospech iných osôb do katastra nehnuteľností preto nemusí nevyhnutne znamenať zánik práv žalobcov, pretože došlo k jeho zápisu bez právneho titulu alebo na základe rozhodnutí, ktoré majú iba deklaratórny charakter. Vykonaním takéhoto zápisu nemohlo dôjsť k zmene alebo zániku práv žalobcov k týmto nehnuteľnostiam. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia a k ďalšej odvolacej námietke žalobcov, že škoda bola spôsobená nielen neposkytnutím súčinnosti príslušných orgánov štátu, ale najmä porušením ich povinností nimi uvedenými, uloženými im taktiež nimi uvedenými zákonmi, krajský súd doplnil, že z tvrdení samotných žalobcov vyplývalo, že škoda nebola spôsobená iba postupom nimi uvedených orgánov štátu, pretože takéto ich konanie nemalo vplyv na vznik, zmenu alebo zánik práv žalobcov k dotknutým nehnuteľnostiam, ale sa na ňom podieľali aj tretie

osoby (či už pri kúpnych zmluvách, vyvlastňovaní, zostavovaní registra pôvodného stavu pozemkov, či registra obnovennej evidencie pozemkov ...), a preto nemožno ustáliť záver o existencii ďalšieho predpokladu nároku na náhradu škody z dôvodu nesprávneho úradného postupu, a to o existencii priamej príčinnej súvislosti, ktorá je priamou väzbou javov, z ktorých jeden jav vyvoláva druhý, teda príčinu a následok, t. j. priamej (nie sprostredkovanej) príčiny škody, čo však žalobcami nebolo ani len tvrdené, nieto preukazované, keď žalobcovia pri nimi namietanej nečinnosti a z nej nimi dôvodeného nároku na náhradu škody nezobrali do úvahy ani to, že vo svojom rozhodnutí III. ÚS 202/2006 Ústavný súd Slovenskej republiky prijal jednoznačný záver o nečinnosti a neefektívnosti postupu súdu/notára v dedičskom konaní a priznal sťažovateľom aj primerané zadost'učinenie za priet'ahy v konaní vedenom Okresným súdom Bratislava I pod sp. zn. D 35/1993, Dnot 3/1993, teda už v nadväznosti na túto skutočnosť nebolo možné bez pochyb celú zodpovednosť za škodu na strane žalobcov, pokiaľ by nejaká vznikla, pripísať výlučne na ťarchu žalovaného, keďže ústavný súd prijal jednoznačný záver o nečinnosti a neefektívnosti postupu súdu/notára v dedičskom konaní minimálne počas 3 rokov a 9 mesiacov, počas ktorého mohlo dôjsť k zmenám na listoch vlastníctva zasahujúcich do prípadnej dedičskej masy.

2.1. K odvolacej námietke žalobcov krajský súd doplnil, že prostriedkami procesného útoku sú skutkové tvrdenia, navrhnuté dôkazy, námietky k návrhom protistrany na vykonanie dôkazov a hmotnoprávne námietky, ktoré neboli uplatnené včas, ak ich strana mohla predložiť už skôr, ak by konala starostlivo so zreteľom na rýchlosť a hospodárnosť konania a na ktoré nemusel súd prihliadnuť, ak by to vyžadovalo nariadenie ďalšieho pojednávania alebo vykonanie ďalších úkonov súdu, pričom ak žalovaný uplatnený nárok v celom rozsahu neuzná, súd doručí jeho vyjadrenie žalobcovi do vlastných rúk a umožní sa mu vyjadriť v určenej lehote, kedy žalobca uvedie ďalšie skutočnosti a označí dôkazy na preukázanie svojich tvrdení, pričom na neskôr predložené a označené skutočnosti a dôkazy súd nemusí prihliadnuť, o čom boli žalobcovia poučení (§ 149, § 153 ods. 1, 2, § 167 ods. 1, 2, 3 CSP). Predvolanie žalobcov na pojednávanie 17. marca 2021 nebolo takouto výzvou, a preto súd prvej inštancie správne neprihliadol na ich podanie označené ako doplnenie chýbajúcich dokumentov, dôkazov z 15. júna 2021, keďže bolo produkované po koncentračnej lehote bez preukázania zo strany žalobcov, že ho nemohli bez svojej viny predložiť skôr. K ďalšej námietke žalobcov krajský súd dopĺňa, že pre nepreukázanie základných predpokladov zodpovednosti za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom orgánov štátu správne súd prvej inštancie nevykonával žalobcami navrhnuté dôkazy z dôvodu hospodárnosti, efektívnosti a účelnosti. Vychádzajúc aj z uvedených skutočností, vysporiadajúc sa s podstatnými námietkami žalobcov, či už v prvoinštančnom alebo odvolacom konaní, krajský súd rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil, vrátane nároku na náhradu trov konania. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania krajský súd rozhodol podľa ustanovenia § 396 ods. 1 CSP v spojení s ustanovením § 255 ods. 1 CSP, ktorý vznikol vzhľadom na plný úspech vo veci v plnom rozsahu žalovanému, ktorý si ho však neuplatnil a ani mu nevznikli, a preto mu ho nepriznal.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu z 27. októbra 2022 č. k 9Co/31/2022-1026 podala žalobkyňa 1/ dovolanie (ďalej len „dovolateľka“), ktoré na základe dovolacích námietok súd vyabstrahoval z obsahu dovolania, že žalobkyňa 1/ odvodzuje prípustnosť dovolania od ustanovenia § 420 písm. f) CSP. Súď jej údajne nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

3.1. Dovolateľka namietala, že súd prvej inštancie sa dopustil vady konania tak, že pri vykonávaní dôkazov kládol na žalobcov sťažené podmienky tým, že mali jednoduchým, stručným podaním preukázať nezákonný postup za 30 ročné obdobie. Uviedli, že nakoľko nejde o skutok jedného nesprávneho postupu, museli by prehliadať pochybenia katastra a tým z rozsiahleho súboru dôkazov vyselektovať stručný zoznam dôkazov. Vybrali a vynechali by dôkazy, hoci každý z nich svojim dosahom spôsoboval škodu na dedičskej nehnuteľnosti a traumy z nesmierne beznádejných situácií-nehmotnú škodu žalobcov. Nezákonný postup v 30 ročnom časovom úseku podľa žalobcov nebolo možné jednoduchým podaním vyselektovať tak ako si predstavoval súd prvej inštancie. Súď nesprávne postupoval, keď nedal priestor žalobcom na pojednávaní, aby sa mohli ku špecifikácii dôkazov vyjadriť, hoci veľké množstvo predložených listín spôsobilo „neprehľadnosť a ťažkú nezrozumiteľnosť“.

3.2. Ďalej namietala nesprávne zistený skutkový stav, tým že súd prvej inštancie nesprávne procesne postupoval, keď nevykonával ani navrhnuté dôkazy potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností o vzniku škody. Súd oboch inštancií nesprávne procesne postupovali, keď neriešili následky nezákonného postupu, keď Správa katastra KNM schválila nesprávne podopliňované zmeny vlastníctva do registra, na ktoré žalobcovia ako dedičia nemohli poukazovať a žiadať o opravu až do roku 2011 podľa zákona. Zapísané chybné údaje v katastri sú nezvratné a neopraviteľné doteraz. Oba sudy nesprávne postupovali, keď neriešili následky tohto nezákonného postupu odmietania dedičov ako oprávnené osoby. Krajský súd neriešil následky nezákonného postupu odmietania informácie dedičom o dedičskej mase a neriešil ani exkulpáciu žalovaného z objektívnej zodpovednosti na základe vis maior, keďže za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom štát zodpovedá na základe objektívnej zodpovednosti, pričom sa tejto zodpovednosti nemožno zbaviť. Dovolateľka poukázala na to, že právo na vydanie bezdôvodného obohatenia od Slovenského pozemkového fondu neprichádza do úvahy nakoľko zo zákona žalovaný spravuje všetky pozemky neznámych vlastníkov a aj známych vlastníkov, pokiaľ nemajú list vlastníctva zapísaný v katastri, nejde o obohatenie Slovenského pozemkového fondu ale spravovanie. Z tohto pohľadu je zjavné, že oba sudy nesprávne procesne postupovali, keď neriešili pri vykonaní dôkazov neexistenciu možnosti vzniku bezdôvodného obohatenia na nehnuteľnostiach pod nútenou správou Slovenského pozemkového fondu.

3.3. Predložené listiny sú dôkazmi dlhej časovej etapy jednotlivých pochybení Správy katastra Čadca, Správy katastra Kysucké Nové Mesto a v súčasnosti Okresného úradu Kysucké Nové Mesto, katastrálneho odboru, ktoré mali za následok vznik škody. Následne žalobcovia poukázali na to, že na jednej strane Okresný súd Čadca konštatoval, že žalobcovia neunesli samotné bremeno tvrdenia k jednotlivým predpokladom vzniku zodpovednosti žalovaného za škodu a na druhej strane namieta, že „k svojim podaniam pripojili veľké množstvo listín“ ktoré sám odmietol prešetriť. Podľa žalobcov ide o zjavný rozpor. Súd prvej inštancie ako aj odvolací súd nesprávne procesne postupovali, keď sa vôbec nezaoberali škodou vzniknutou vo výslednici a to nezavkladovaním dedičského uznesenia, čo znamenalo konečnú absolútnu stratu celej dedičskej masy.

3.4. Žalobkyňa 1/ navrhla, aby dovolací súd napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie vo veci.

3.5. Žalobkyňa 1/ počas dovolacieho konania predložila súdu rozhodnutie Správneho súdu v Banskej Bystrici z 23. augusta 2023 č. k. ZA-31S/78/2020-357, v ktorom súd opatrenie žalovaného č. Z 1038/2013-28/13- Vrátenie listiny č. D 35/1993, D not 03/1993 zo 7. septembra 2017 zrušil a vec vrátil žalovanému na ďalšie konanie.

4. Žalovaný sa k podanému dovolaniu vyjadril a navrhol, aby dovolací súd dovolanie odmietol ako neprípustné. Žalobkyňa 1/ sa k vyjadreniu žalovaného vyjadrila podaním 24. mája 2023.

4.1. Žalobcovia 2/, 3a/, 3b/, 3c/ sa k vyjadreniu žalovaného k dovolaniu žalobkyne 1/ spoločne vyjadrili.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) dospel k záveru, že dovolanie nie je procesne prípustné a treba ho odmietnuť. Na stručné odôvodnenie v zmysle § 451 ods. 3 veta prvá CSP dovolací súd uvádza nasledovné:

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

9. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

10. Žalobkyňa 1/ vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietala nesprávny procesný postup súdu, tým, že nevykonala navrhnuté dôkazy, nesprávne zistil skutkový stav, neriešil následky odmietania informácie dedičom o dedičskej mase, neriešil exkulpáciu žalovaného z objektívnej zodpovednosti, keďže za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom štát zodpovedá na základe objektívnej zodpovednosti a tejto zodpovednosti sa nemožno zbaviť.

11. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú: a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

12. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26, 5Cdo/57/2019, bod 9, 10) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

13. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach opakovane uviedol, že z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (viď 3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017). So zreteľom na to pristúpil aj v danom prípade k posúdeniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľky, že procesne nesprávnym postupom súdov bolo zasiahnuté do jeho práva na spravodlivý proces.

13.1. Dovolací súd zdôrazňuje, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranou sporu, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, stačí na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03). Súd v opravnom konaní nemusí dať odpoveď na všetky námietky uvedené v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú (podľa názoru súdu) podstatný význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré je predmetom preskúmania v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Neostáva preto nič iné, než konštatovať, že v prejednávanej veci boli z tohto pohľadu súdmi nižších inštancií splnené ústavnoprávne nároky kladené na odôvodnenie súdneho rozhodnutia.

14. Pokiaľ dovolateľka namietala svojvoľné hodnotenie dôkazov, resp. deficit v dokazovaní, dovolací súd v prvom rade uvádza, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a dovolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie - porov. ustanovenie § 442 CSP. Dovoláním sa preto vo všeobecnosti nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania.

14.1. Zdržanlivosť najvyššieho súdu k preskúmvaniu hodnotenia dôkazov však v poslednom čase naráža na recentnú judikáciu ústavného súdu (sp. zn. III. ÚS 104/2022), v zmysle ktorej preskúvanie logickej, funkčnej a teleologickej konzistentnosti hodnotenia dôkazov je súčasťou posudzovania práva na spravodlivý proces, a teda preskúvanie hodnotenia vykonaných dôkazov je preskúvanie procesného postupu súdu.

14.2. Zásada viazanosti zisteným skutkovým stavom neznamena, že najvyšší súd je viazaný takou interpretáciou dôkazu, ktorá v sebe obsahuje ničím nepodloženú účelovo vytvorenú domnienku, ktorej jediným cieľom je vylúčiť danosť nároku. Rovnako túto zásadu nemožno interpretovať ako nemožnosť najvyššieho súdu reagovať na zjavný, ničím neodôvodnený, a preto arbitrárny skutkový omyl. Preto najvyšší súd má právo skúmať, či hodnotenie dôkazov nie je natoľko mimo prípustného a logického rámca hodnotenia dôkazov a teda, či nedošlo týmto procesným postupom súdu k porušeniu práva na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru (pozri III. ÚS 104/2022, bod 18 a 19).

14.3. Dovolací súd dodáva, že zásada voľného hodnotenia dôkazov zakotvená v čl. 15 Základných princípov CSP a v § 191 CSP vyplýva z ústavného princípu nezávislosti súdov (čl. 46 ústavy) a znamena, že záver, ktorý sudca urobí o vykonaných dôkazoch z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Hodnotenie dôkazov úvahou súdu však neznamena ľubovôľu, lebo hodnotiaca úvaha musí vždy zodpovedať zásadám formálnej logiky, musí vychádzať zo zisteného skutkového stavu veci a vykazovať funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania.

14.4. Právo na spravodlivý proces je preto naplnené aj tým, že súdy po vykonaní dôkazov a ich vyhodnotení zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo že neboli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/2004).

14.5. Summa summarum nedá sa vylúčiť, že k porušeniu tohto práva dôjde aj tým, že zistenie skutkového stavu je prima facie natoľko chybné (svojvoľné), že by k nemu súd pri rešpektovaní základných zásad hodnotenia vykonaných dôkazov nemohol nikdy dospieť - ide o extrémny rozpor medzi vykonanými dôkazmi a z nich urobenými skutkovými zisteniami (porov. I. ÚS 6/2018), alebo tým, že prijaté právne závery sú v extrémnom nesúlade s vykonanými skutkovými zisteniami resp. že z nich v žiadnej možnej interpretácii súdneho rozhodnutia nevyplyvajú (porov. I. ÚS 243/2007).

14.6. Otázka, či súd pri zisťovaní skutkového stavu rešpektoval ústavno-procesné zásady (ako napr. zákaz tzv. deformácie dôkazu, či opomenutého dôkazu, zásadu rovnosti zbraní, priamosti, voľného hodnotenia dôkazov) je preto otázkou procesnoprávnou, ktorá ako taká môže byť dovolaciemu súdu predložená v dovolaní ako prípustný dovolací dôvod podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP. Zásadám spravodlivého procesu zodpovedá tiež požiadavka, aby súdom urobené skutkové zistenia a prijaté právne závery boli riadne (dostatočne) a zrozumiteľne (logicky) odôvodnené.

15. So zreteľom na vyššie uvedené, vec prejednávajúci senát pristúpil k posúdeniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľky, že procesne nesprávnym postupom súdov bolo zasiahnuté do jej práva na spravodlivý proces, kedy podstatou dovolacieho prieskumu nebolo prehodnocovanie skutkového stavu, ale kontrola postupu odvolacieho súdu pri procese jeho zisťovania a vyhodnocovania, ergo preskúmanie toho, či hodnotenie dôkazov je alebo nie je natoľko svojvoľné, že znamená zásah do tohto práva.

16. V prejednávanej veci bola sporným náhrada škody za chýbajúce a zmenšené nehnuteľnosti na pozemkovom vlastníctve, pričom táto škoda mala byť spôsobená pri výkone verejnej moci nesprávnym úradným postupom a nečinnosťou Katastrálneho odboru Okresného úradu Kysucké Nové Mesto a jeho predchodcov ako aj úplnou nečinnosťou Strediska geodézie Čadca od 26. októbra 1991 do roku 1993 v dedičskom konaní pod značkou D 933/91 a následne ďalšou nečinnosťou, nesprávnym postupom, nedodaním správnych a úplných podkladov a nepostupovaním podľa zákona pri spolupráci so žalobcami a so súdnou komisárkou v dedičskom konaní vedenom pod sp. zn. d 35/1993, Dnot 3/1993.

17. Civilné sporové konanie je ovládané prejednacou zásadou, v súlade s ktorou je úspech procesnej strany definovaný jej povinnosťou tvrdenia a na ňou nadväzujúcou dôkaznou povinnosťou a im zodpovedajúcim korelátom v podobe bremena tvrdenia a dôkazného bremena. Z prejednacej zásady potom následne vyplýva základné procesné pravidlo, podľa ktorého každá strana je povinná dokazovať skutočnosti zodpovedajúce znakom právnej normy, ktorá je pre ňu priaznivá a ktorej sa domáha. Strana domáhajúca sa týchto právnych následkov ponesie aj nepriaznivé dôsledky stavu non liquet (neobjasneného určitého skutkového stavu, resp. určitej relevantnej skutočnosti), teda procesných následkov toho, ako keby bolo zistené, že k naplneniu skutkových predpokladov hypotézy právnej normy, ktorej účinkov sa domáhala, nedošlo (k tomu porovnaj aj nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 9. júna 2020 sp. zn. I. ÚS 24/2019). Inými slovami, dôkazné bremeno možno vymedziť ako procesnú zodpovednosť strany sporu za to, že súdu budú rozhodné skutočnosti, ku ktorým sa dôkazné bremeno vzťahuje, preukázané. Pojem „dôkazné bremeno“ sa najčastejšie používa v spojení s jeho unesením alebo neunesením; ak ho strana sporu (ne)uniesla, znamená to, že sa jej (ne)podarilo skutočnosť preukázať bez ohľadu na to, či si dôkaznú povinnosť splnila či nespĺnila.

18. Sumarizujúc vyššie uvedené dovolací súd v okolnostiach preskúmvanej veci nezistil ústavnoprávne deficity v rámci zisťovania skutkového stavu veci, súdy nižších inštancií postupovali v súlade so základnými princípmi civilného sporového konania, najmä zásadou voľného hodnotenia dôkazov (čl. 15 CSP) a princípmi všeobecnej spravodlivosti. Zároveň pri zisťovaní skutkového stavu rešpektovali ústavno-procesné zásady (ako sú zákaz tzv. deformácie dôkazu, či opomenutého dôkazu, zásadu rovnosti zbraní, priamosti, voľného hodnotenia dôkazov), napadnuté rozhodnutia odvolacieho súdu ako

aj súdu prvej inštancie obsahujú riadne odôvodnenie myšlienkového procesu hodnotenia dôkazov, zo záverov oboch súdov nižších inštancií dovolací súd nezistil porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a prijaté skutkové závery nevykazujú známky svojvoľnosti, nelogických úsudkov či zrejmeho omylu. Námietky žalobkyne 1/ v tomto smere preto dovolací súd považoval z hľadiska prípustnosti a dôvodnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP za neopodstatnené.

19. Nad rámec (obiter dictum) dovolací súd pri komplexnom (materiálnoprávnom) posudzovaní veci poukazuje na dôvody, ktoré viedli odvolací súd k potvrdeniu rozhodnutia súdu prvej inštancie a to, že škoda, ktorej náhrady sa žalobcovia domáhali, nebola spôsobená postupom nimi uvedených orgánov štátu, pretože ich konanie nemalo vplyv na vznik, zmenu alebo zánik práv žalobcov k dotknutým nehnuteľnostiam ale sa na ňom podieľali aj tretie osoby a preto nebolo možné ustáliť záver o existencii ďalšieho predpokladu nároku na náhradu škody z dôvodu nesprávneho úradného postupu a to existencii priamej príčinnej súvislosti, ktorá je priamou väzbou javov, z ktorých jeden jav vyvoláva druhý, teda príčinu a následok t.j. priamej príčiny škody, čo však žalobcami nebolo ani len tvrdené, nieto preukazované. Ústavný súd Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 202/2006 prijal jednoznačný záver o nečinnosti a neefektívnosti postupu súdu/notára v dedičskom konaní a priznal sťažovateľom aj primerané zadosťučinenie za prietahy v konaní vedenom pod sp. zn. D 35/1993, Dnot 3/1993, teda v nadväznosti na túto skutočnosť nebolo možné celú zodpovednosť za škodu na strane žalobcov pripísať výlučne na ťarchu žalovaného, keďže tento jednoznačný záver o nečinnosti a neefektívnosti postupu súdu/notára v dedičskom konaní minimálne počas 3 rokov a 9 mesiacov mohol spôsobiť k zmeny na listoch vlastníctva zasahujúcich do prípadnej dedičskej masy. Dovolací súd sa stotožnil s názorom, že nárok na náhradu škody voči žalovanému by žalobcovia mohli dôvodne uplatniť v prípade, ak by preukázali, že sa nemohli domôcť vydania bezdôvodného obohatenia voči tretej osobe. Existencia pohľadávky na vydanie bezdôvodného obohatenia vylučuje vznik škody ako majetkovej ujmy, a tým aj konkurenciu právnej úpravy zodpovednosti za škodu s právnou úpravou bezdôvodného obohatenia. Ak nastala v dôsledku výkonu verejnej moci taká situácia, že medzi poškodeným a inou osobou existujú práva a povinnosti, ktoré nie sú plnené, vzniká odškodniteľná ujma až vtedy, ak v právnom vzťahu týchto osôb nie je možné dosiahnuť plnenie. Pokiaľ došlo na listoch vlastníctva k zmenšeniu výmery, zníženiu výšky podielov k nehnuteľnostiam, či k ich zániku v neprospech predchodcu žalobcov a tieto zmeny boli vykonané v prospech tretích osôb alebo sa žalobcovia vyjadrili, že za vyvlastnené dostal náhradu Slovenský pozemkový fond, keďže boli pod jeho správou došlo u týchto tretích osôb k bezdôvodnému obohateniu na úkor žalobcov ako právnych nástupcov na listoch vlastníctva zapísaného vlastníka. Žalobcovia si pohľadávku titulom bezdôvodného obohatenia neuplatnili voči tretím osobám, ktoré sa na ich úkor bezdôvodne obohatili, tým im doposiaľ škoda nevznikla a nárok na náhradu škody si tak žalobcovia uplatnili predčasne. Podmienky vzniku zodpovednosti za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom musia byť splnené kumulatívne, pretože v prípade nesplnenia čo i len jednej z nich nie je zodpovednosť daná, dospel súd k záveru, že žaloba je nedôvodná, a preto ju zamietol. Pri ďalších predpokladoch vzniku zodpovednosti za škodu poukázal na to, že medzi konkrétnym nesprávnym úradným postupom, vymedzeným ku konkrétnemu časovému okamihu, resp. obdobiu a vzniknutej škodou, ktorú treba konkretizovať v podobe následku, vrátane výšky a jej vymedzenia, nie je možné ustáliť alebo prijať záver o existencii príčinnej súvislosti (ktorá je priamo väzbou javov, z ktorých jeden jav vyvoláva druhý, teda príčina a následok), pokiaľ absentujú základné rozhodujúce skutkové tvrdenia s označením konkrétnych dôkazov k nim. V tomto smere žalobkyňa 2/ na pojednávaní uviedla, že strana žalobcu ich nie je ani schopná uviesť, nakoľko žalobcovia sami presne nevedia, kedy im ktorý pozemok zobrali, resp. kedy ktorý pozemok bol zmenšený. Dovolací súd prijal názor krajského súdu, k neprihliadnutiu na podanie žalobcov označené ako doplnenie chýbajúcich dokumentov, dôkazov, keďže predmetné podanie bolo produkovvané po koncentračnej lehote bez preukázania zo strany žalobcov, že ho nemohli bez svojej viny predložiť skôr. Prostriedkami procesného útoku sú skutkové tvrdenia, navrhnuté dôkazy, námietky k návrhom protistrany na vykonanie dôkazov a hmotnoprávne námietky, ktoré neboli uplatnené včas, ak ich strana mohla predložiť už skôr, ak by konala starostlivo so zreteľom na rýchlosť a hospodárnosť konania a na ktoré nemusel súd prihliadnuť, ak by to vyžadovalo nariadenie ďalšieho pojednávania alebo vykonanie ďalších úkonov súdu, pričom ak žalovaný uplatnený nárok v celom rozsahu neuzná, súd doručí jeho vyjadrenie žalobcovi do vlastných rúk a umožní sa mu vyjadriť v určenej lehote, kedy žalobca uvedie ďalšie skutočnosti a označí dôkazy na preukázanie svojich tvrdení,

pričom na neskôr predložené a označené skutočnosti a dôkazy súd nemusí prihliadnuť, o čom boli žalobcovia poučení (§ 149, § 153 ods. 1, 2, § 167 ods. 1, 2, 3 CSP). Vzhľadom k vyššie uvedenému nemá dovolateľkou predložené rozhodnutie Správneho súdu v Banskej Bystrici z 23. augusta 2023 č. k. ZA-31S/78/2020-357 vplyv na rozhodnutie o dovolaní, nakoľko dôvody, ktoré viedli odvolací súd k potvrdeniu rozhodnutia súdu prvej inštancie sú odlišné od sporu, ktorý je vedený na správnom súde. V konaní pred oboma inštanciami boli v dostatočnom rozsahu zistené skutočnosti potrebné pre posúdenie veci, bolo vykonané dokazovanie a súdne inštancie dospeli k správnym skutkovým a právnym záverom.

20. Dovolací súd na uvedenom základe dospel k záveru, že žalobkyňa 1/ neopodstatnene namietala nesprávny procesný postup súdov nižších inštancií, ktorý mal znemožniť uskutočňovanie jej procesných práv v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP). Prípustnosť dovolania z tohto ustanovenia nevyplýva. Dovolací súd preto dovolanie odmietol podľa § 447 písm. c) CSP ako dovolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné.

21. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

22. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.